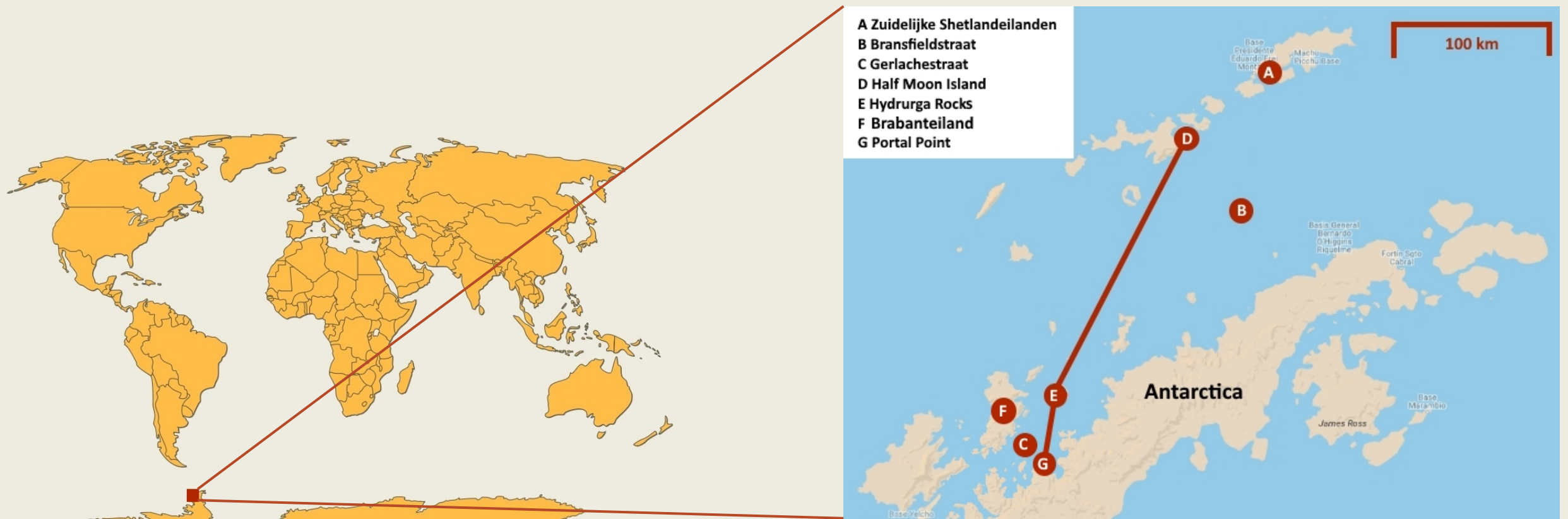

Een nachtje in een sneeuwkuil

Antarctica | Anno 2018

Donderdag 25 januari | Half Moon Island..... 2

Vrijdag 26 januari | Hydrurga Rocks – Portal Point 14

Donderdag 25 januari | Half Moon Island

Tijdens de lunch is het dan zover. Om twintig voor een doemen in de nevelige verte donkere silhouetten op. De bergtoppen zijn in grijze wolken gevat, sneeuwkladden kleven tegen de bruine hellingen, gletsjers glijden tussen de pieken door naar zee. [Nelson Island](#) is dat, één van de [Zuidelijke Shetlandeilanden](#), een 510 km lange paternoster van eilanden – al durven zeelui dat ook wel eens de Shitlandeilanden te noemen vanwege het slechte weer dat er doorgaans heerst.

Zo varen we tussen [Nelson Island en Robert Island](#) door, de [Bransfieldstraat](#) in, die de Shetlandeilanden van het Antarctisch schiereiland scheidt. Het continentale Antarctica is nog slechts honderdtwintig kilometer van ons vandaan, realiseren we ons.

Sedertdien rust de Explorer op de zeebodem, met de trieste faam het eerste cruiseschip te zijn dat in het zuidpoolgebied zonk

Het zeewater is veel rustiger nu. Een bultrug laat zich opmerken. Er drijft al eens een ijsbergje voorbij. Ongevaarlijk, zo lijkt het, maar dat is het niet. Dat ervoer de Explorer in 2007, toen hij hier op een ijsberg botste. Een honderdtal toeristen en een vijftigtal bemanningsleden dobberden vijf uur lang in reddingsboten rond vooraleer een Noors schip hen kon redden. Sedertdien rust de Explorer op de zeebodem, met de trieste faam het eerste cruiseschip te zijn dat in het zuidpoolgebied zonk.

Antarctica laten we voorlopig links liggen. We zwenken zuidwaarts en zetten koers naar [Half Moon Island](#), een piepklein eiland dat zich in de vorm van een smakelijke croissant op de kaart presenteert. Daar zal onze eerste landing plaatsvinden, heeft expeditieleider Jonathan gisteravond aangekondigd.

Even voor drie gaan we een eind uit de kust voor anker. Het gekwetter van pinguïns komt ons reeds uit de verte tegemoet, hun geur nog niet. Door onze verrekijkers nemen we

een kaal, rotsachtig eiland waar dat inderdaad vol beweging zit. Torens van basaltblokken herinneren aan de vulkanische oorsprong van het eiland. Zijn sikkelvorm is immers een restant van de kraterrand van een voormalige vulkaan. Achter het eiland rijzen de besneeuwde pieken van Livingston Island op, sommige tot 1 700 m hoog.

Op een kale plek tussen de sneeuw herkennen we het karmijnrode gebouw van Teniente Cámara, de Argentijnse basis die hier in 1953 gesticht werd. Over haar nationaliteit kan geen misverstand ontstaan – op het dak is een enorme blauw-wit-blauwe vlag geschilderd. Met zijn aanspraken op een deel van Antarctica gaat Argentinië niet lichtzinnig om. Het Verenigd Koninkrijk evenmin, zoals we de komende dagen zullen merken.

Ondertussen worden op de achterplecht de

Zuidelijke Shetlandeilanden

twaalf zodiacs met een davit te water gelaten. Terwijl een zodiac op verkenning trekt om een landingsplaats te selecteren en het pad uit te zetten, gaan wij in onze kajuit voor het eerst met onze vestimentaire uitrusting aan de slag. Een regenbroek en een parka over onze gewone kledij, een tweede paar sokken, waterdichte hoge laarzen, een nekwarmer, een muts, waterdichte handschoenen, een reddingsvest, een zonnebril op de neus en de kap van de parka over het hoofd. Bloedheet dus, gauw naar buiten.

Met zijn aanspraken op een deel van Antarctica gaat Argentinië niet lichtzinnig om. Het Verenigd Koninkrijk evenmin, zoals we zullen merken

In de verte zoeven al enkele zodiacs vol rode mannetjes in de richting van de kust. De lucht

Zodiacs worden te water gelaten

Op weg naar Half Moon Island

Half Moon Island (vooraan links)

is grijs, de dichte bewolking hangt laag boven de kust. Er staat een stijve bries, de temperatuur bedraagt 3 °C.

De balie op dek 3 is de plek waar we uitchecken. Dat gebeurt elektronisch met onze scheeps-ID-kaart – een routineprocedure die telkens opnieuw meticuleus nageleefd zal worden. Want over de *whereabouts* van de passagiers mag niet de minste onduidelijkheid ontstaan. Zodra de magneetkaart door de gleuf gehaald is, flitsen onze naam en onze foto op het schermje te voorschijn. Vergissen is quasi onmogelijk.

Een trap voert ons naar het openluchtplatform aan de achterkant van het schip, net boven de waterlijn. Een Milpro Heavy Duty-rubberboot met een Yamaha-buitenboordmotor van 60 pk dobert er op het water, stevig aan de reling vastgesnoerd. Bootsliu en zodiacmeester staan klaar om ons met een polsgreep te vatten en veilig aan boord te loodsen. Maar eerst nog even onze laarzen in het desinfectiebad spoelen.

Vlot klimmen we aan boord en installeren ons op de volumineuze, zwarte romp. Die is

Half Moon Island – Menguante Cove

Stormbandpinguïns

in afzonderlijke luchtkamers gecompartmenteerd. Een fataal lek hebben we dus niet zo gauw te duchten. De harde bodem biedt een comfortabel houvast, zelfs al mogen we tijdens de rit niet overeind staan.

Bootsliu en zodiacmeester staan klaar om ons met een polsgreep te vatten en veilig aan boord te loodsen

Dat mag de zodiacmeester dan weer wel. Dat moet ie zelfs. Rechtstaand bij het roer stuurt hij zijn vaartuig met tien passagiers aan boord in een brede boog van het schip weg.

Mocht het ondenkbare gebeuren – zodiacmeester overboord – dan zal de dode-manskoord de motor meteen uitschakelen.

Een vijftal minuten later schuift de zodiac zachtjes over de keien in [Menguante Cove](#), een ondiepe baai van Half Moon Island. Het vage gekwetter van de pinguïns is tot een koortsachtig gekrijs aangezwollen. En de geur van hun ontlasting zal ook een prominent deel worden van onze beleving, beseffen we.

Gedisciplineerd schuiven we een voor een over de romp naar voren, wippen onze benen overboord – steeds met de voeten in de richting van de oceaan, want daar bevindt zich het laagste punt van de boot – en waden door het water het keienstrand op.

Eindelijk is het zover. Iets meer dan honderd uur nadat we thuis de deur achter ons dichttrokken, zetten we voet aan land in het zuidpoolgebied. Over de keien klimmen we tegen de helling omhoog en belanden prompt te midden van de pinguïns.

Stormbandpinguïns zijn dit, je herkent ze aan de zwarte streep onder hun kin. Daarom noemt men ze vaak kinbandpinguïns, aldus ornitholoog Ab. Je vindt ze alom op Antarctica, wereldwijd zijn ze met acht miljoen.

Bijna zo lenig als geiten huppelen ze over de rotsen naar boven of naar beneden. Je ziet ze dan ook overal op de helling, zelfs helemaal

Stormbandpinguïns

boven op de hoge kam. Hun geheim zit in hun stijve staartveren. Een stevige borstel lijkt dat wel, waarmee ze zich goed kunnen afzetten voor hun sprongetjes. De stormbandpinguïns behoren dan ook tot het geslacht der borstelstaartpinguïns – *pygoscelis* noemen wetenschappers dat. Ook bij het zwemmen komt die staart goed van pas, want dan gebruiken ze hem als roer. Hij helpt hen tot 180 m diep te duiken.

Foerageren voor het kroost is voor pinguïn papa's en -mama's een dagtaak

Voortdurend zakken hier pinguïns naar het water af of klauteren tegen de helling omhoog. Foerageren voor het kroost is immers voor pinguïn papa's en -mama's een dagtaak. Elk om beurt blijven ze bij de kuikens of gaan

ze in zee voedsel halen, soms tot 80 km buiten de kust. Vooral krill staat op hun spij斯卡art – ongewervelde, garnaalachtige zeediertjes. Maar ook visjes en inktvisjes zijn in hun ogen niet te versmaden. Hun buit slaan ze in hun maag op. Terug bij het nest brengen ze het deels verteerde voedsel met kokhalzende bewegingen naar boven, waar de jonge kuikens het uit hun bek pikken.

Met het delicate proces van de voortplanting sol je beter niet in deze meedogenloze omgeving

Op sommige trajecten is het vrij druk. Pinguïnsnelwegen noemt Ab dat. Onze instructies zijn strikt: pinguïns hebben absolute voorrang. Want als we de bevoorrading zouden belemmeren, dan zou dat fataal kunnen zijn voor de kuikens. Met het delicate

proces van de voortplanting sol je beter niet in deze meedogenloze omgeving.

Beneden op het strand ontwaren we een houten roeiboot, verweerd en deels met mos begroeid. Die herinnert ons aan het lot van 21 toeristen die hier in 1961 met hun sloep schipbreuk leden – zodiacs kwamen er toen nog niet aan te pas. Uiteindelijk kwamen ze er met de schrik van af, niet zonder drie lange dagen en nachten noodgedwongen op het eiland doorgebracht te hebben.

Verder op het rotsige strand zit een Antarctische pelsrob rechtop met zijn spitste snuit in de lucht. Een Kerguelenzeebeer noemen ze hem ook wel eens. Met zijn oorschelp, maar ook met zijn harige vacht onderscheidt hij zich van de zeehonden. Nog een verschil – je zal hem zelden op het pakijs aantreffen.

Een solitair mannetje is het, met zijn donkere, koolzwarte pels en lange snorharen.

Stormbandpinguïns op gletsjer

Weddellzeehonden

Weddellzeehonden

Ook voor hem zijn krill, vissen en inktvissen dagelijkse kost, maar hij durft ook een pinguïn te verschalken. Zijn grootste vijand is de orka. Kleinere pelsrobben vallen wel eens aan een zeeluipaard ten prooi.

*Dat we hier überhaupt nog pelsrob-
ben aantreffen, is een klein mirakel*

Dat we hier überhaupt nog pelsrobben aantreffen, is een klein mirakel, want ei zo na werden ze in de negentiende eeuw door pelsjagers uitgeroeid. Pas in de jaren veertig van de vorige eeuw werd de jacht aan banden gelegd. Nu lijkt de soort er terug bovenop te zijn. Alleen al op [Zuid-Georgia](#) zitten er vermoedelijk een miljoen.

Genoeglijk krabt de pelsrob met een van zijn staartvinnen over zijn onderrug. Aan de Weddellzeehond die wat verder languit op

Weddellzeehond

de keien ligt, zijn zulke kunstjes niet besteed. Want zijn staartvinnen zitten aan zijn bekken vast. Hij kan er heel goed mee zwemmen, maar lopen lukt niet al te best. En krabben al helemaal niet.

Van alle zoogdieren ter wereld heeft de Weddellzeehond het meest zuidelijke leefgebied. Je vindt hem dan ook vooral op het pakijs, bij voorkeur in de buurt van gaten en spleten in het ijs. Verspreid over heel Antarctica moeten er zo'n achthonderdduizend leven. Je herkent ze vooral aan hun grijze lijf met vele bleke vlekken en hun kleine snoet.

Heeft een Weddellzeehond een gat in het ijs gemaakt, dan zal hij daar geregeld aan knagen om het open te houden. Hij kan erg diep duiken, tot zeshonderd meter. Zijn adem houdt hij dan gemakkelijk tachtig minuten in. 's Winters houdt hij zich het liefst onder water op om de sneeuwstormen te ontwijken.

Geregeld komt hij dan aan zijn ademgat naar lucht happen.

Dagelijks verorbert een actief, volwassen mannetje gauw 50 kg voedsel – krill, vis, pijl-inktvissen, octopussen, kreeftachtigen. Zelfs onder het pakijs jaagt hij op het zicht. Maar

het strand liggen nog eens twee Weddellzeehonden. Heel even draait een van hen zijn snoet in onze richting, die typische snoet waarop een eeuwige glimlach bevroren lijkt.

Aan de overkant daalt uit de bleke nevels een gletsjer over de hellingen naar het water af.

Soms lijkt een pinguïn te zweven over de hindernissen

tijdens de lange, donkere poolnacht moet hij het van zijn snorharen hebben om bewegingen van potentiële prooien te detecteren.

Van boven op de kam kijken we op de watermassa tussen Half Moon Island en het veel grotere Livingston Island neer. Beneden op

Maagdelijk witte sneeuw onttrekt de *crevasse*s, de gletsjerspleten, grotendeels aan het zicht. Beneden aan de gletsjerwand, waar al eens een ijsberg voorbijdrijft, rijzen de *seracs*, de blauwgrijze ijstorens, monumentaal

Op weg naar Baliza Hill

boven het water uit. Wat opvalt, is het onge-repte karakter van de omgeving, alle modder en guano ten spijt. Geen spoor van bezoede-ling door menselijke aanwezigheid, noch aan land, noch in het water. Houden zo, zou Jo-nathan zeggen.

Een korte klim over keien en rotsen brengt ons bij de kwetterende pinguïns op [Baliza Hill](#). Honderden zijn het er. Paren, broeden en kuikens grootbrengen, dat is het enige doel van een pinguïnkolonie als deze. Want pinguïns – ook wel vetganzen genoemd – zijn zeevogels die het vliegen verleerd zijn en zich in de eerste plaats in het water thuis voelen. Land hebben ze alleen nog nodig om zich voort te planten. In het koude zeewater eie-ren uitbroeden, dat zou beslist niet lukken.

Pinguïns zijn monogaam, legt Ab uit. Tenmin-ste als de relatie succesvol is. Als er kuikens uit voortkomen dus. Pinguïnkolonies zijn min

Pinguïnkolonie op Baliza Hill

of meer in straten georganiseerd – al bespeu-ren wij daar in deze chaos niets van. Toch vin-den de koppeltjes elkaar bij het begin van het seizoen in dit stratenplan terug. Mocht het wijfje onverhoopt niet opdagen, dan zal mijn-heer zich niet schromen om met mevrouw van hiernaast aan te pappen.

Mocht het wijfje onverhoopt niet opdagen, dan zal mijnheer zich niet schromen om met mevrouw van hiernaast aan te pappen

Mannetjes zijn wat groter en wat zwaarder dan wijfjes. Toch is het geslacht van een pin-guïn erg moeilijk vast te stellen. Behalve bij het paren, want dat doen ze op z'n hondjes, met het mannetje op de rug van het wijfje. Wat geen eenvoudige klus is, met die glibbe-rige vacht en die borstelstaart die in de weg

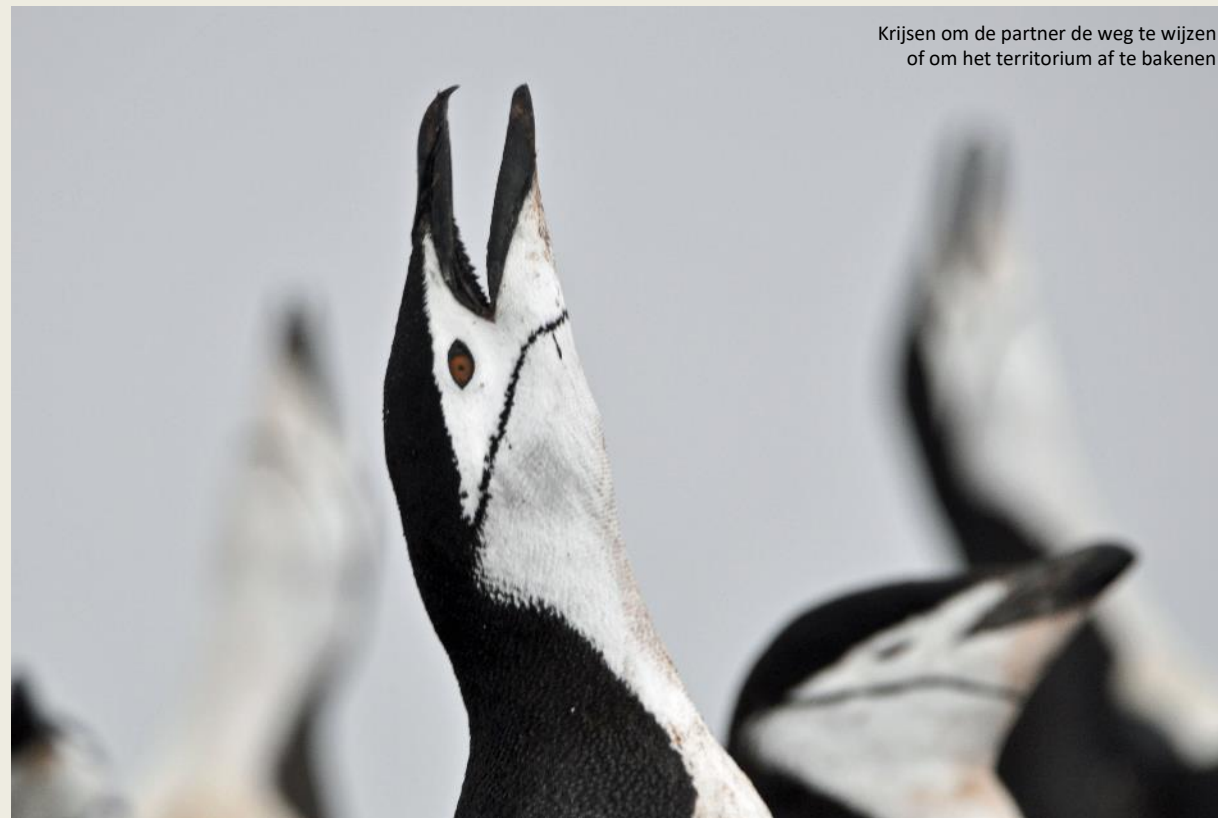
Wit-zwarte en rood-zwarte pinguïns

zit. Ze paren meermaals, gespreid over verscheidene dagen. Het wijfje houdt daar een vuile vacht aan over – nog een manier om de geslachten van elkaar te onderscheiden, grinnikt Ab.

Zoals alle borstelstaartpinguïns bouwen stormbandpinguïns ronde nesten van steentjes en keien. Niet meteen een warm en knus nest, vinden wij, maar het doet precies wat ervan verwacht wordt. Regen en sneeuw sijpelt immers tussen de steentjes door naar de grond. De kuikens zitten dus op een relatief droge ondergrond. En dat is nodig, want hun dons laag is niet waterdicht.

Die keien zeult het mannetje helemaal van beneden op het strand aan. Dat is trouwens ook de manier waarop een relatie begint. Het mannetje biedt zijn uitverkoren wijfje steentjes aan. Aanvaardt het wijfje de steentjes,

dan zijn ze voor eeuwig in de echt verbonden, voor goede en kwade dagen.

Diefstal is hier overigens schering en inslag

Diefstal is hier overigens schering en inslag. Is een mannetje op weg naar het strand om nieuwe steentjes te halen, dan durft een mannetje van een naburig nest wel eens steentjes van bij de buurman naar zijn eigen nest over te hevelen.

Al dat labuur levert eind november, begin december twee eieren op. Beurtelings zetten het mannetje en het wijfje zich nu aan het broeden, in shifts van vijf tot zes dagen. Na 37 dagen komen de kuikens tevoorschijn. Na nog eens 20 tot 30 dagen zijn die oud genoeg om het nest al eens te verlaten.

Een zuidpoolkip vormt een bedreiging voor de pinguïnkukens

De zuidpoolkip laat zich niet zo gauw intimideren. Dat ze niet welkom is, daar kan ze mee leven

Je zou het niet zeggen, maar de donzige bruine kuikens rondom ons zijn niet eens 30 dagen oud, ook al zijn ze bijna zo groot als hun ouders. Pas als ze twee maanden oud zijn, zal het ruien beginnen en krijgen ze hun waterdicht verenkleed, zwart op de rug en wit op de buik. Perfecte schutskleuren zijn dat, want het maakt hen zowel langs onder als langs boven moeilijk zichtbaar in het water.

Dat er meer kuikens dan volwassen dieren aanwezig zijn, mag ons niet verbazen, stelt Ab. Elk koppel heeft immers in principe twee kuikens, maar doorgaans is een van de volwassen dieren afwezig om te foerageren in zee.

In een kolonie leven, dat heeft zo zijn voordelen. In de eerste plaats wat bescherming betreft, niet alleen tegen de elementen, maar ook tegen natuurlijke vijanden. Gevaar wordt sneller opgemerkt, ouders hoeven niet zo waakzaam te zijn en kunnen meer energie aan de zorg voor de kuikens besteden. En als beide ouders weg zijn om te foerageren, kunnen de kuikens in zogenaamde *crèches* terecht.

Van al die vijanden is de zuidpoolkip wellicht de meest agressieve. Haar naam ten spijt is ze meer verwant met kievieten dan met hoenderachtigen. Pinguïns het eten uit de bek stelen, daar draait ze haar poot niet voor om. Gewoon het kuiken opschrikken terwijl dat gevoed wordt. De halfverteerde krill valt dan op de grond en de zuidpoolkip kan er mee aan de haal. Maar ook pinguïneieren en zelfs een donzig kuikentje lust ze wel.

Verdwaalde macaronipinguin

Als een overjaarse beatnik staat hij daar, midden tussen de stormbandpinguïns

Een zuidpoolkip die te midden van de pinguïns neerstrijkt zien we dan ook meteen omringd door een kring van boze pinguïnouwers, de bek woest krijsend opengesperd in haar richting. Maar de zuidpoolkip laat zich niet zo gauw intimideren. Dat ze niet welkom is, daar kan ze mee leven. En we moeten het toegeven, als aaseter houdt ze de kolonie netjes.

Op een hoopje leven, dat heeft echter ook zijn nadelen voor de pinguïns. Ziektes verspreiden zich sneller, parasieten vinden gemakkelijker een gastheer. De concurrentie voor voedsel en leefruimte wordt bitsiger. Pinguïns in een kolonie kibbelen over alles en nog wat. In het bijzonder op deze plek, want

Antarctische pelsrob

wegens plaatsgebrek zitten ze hier veel dicht bij elkaar dan wenselijk is.

Ze beschijten elkaar dan ook geregeld, rondt Ab zijn verhaal met een veelbetekenende grijns af – een conclusie die op ongeloof stuit. Tot we plots een vieze groene straal laag over de grond wel een meter ver zien spuiten. Volgende afstand houden van pinguïns, flitst het door ons hoofd. En dat is niet alleen omdat Jonathan ons dat opgedragen heeft.

Maar er zit een vreemde eend in de bijt. Ab heeft hem een tijdje geleden al ontdekt. Als een overjaarse beatnik staat hij daar, midden tussen de stormbandpinguïns, met zijn warige gele haren als pastaslierten over zijn voorhoofd – een macaronipinguin.

Met twintig miljoen zijn ze, deze macaronipinguïns. Dat maakt van hen de talrijkste pinguïnssoort op aarde. Maar hier horen ze niet

Teniente Cámara

thuis. Dit exemplaar is alleszins hopeloos verdwaald.

Samen met nog vijf andere soorten behoren de macaronipinguïns tot het geslacht der kuifpinguïns – *eudyptes* noemen wetenschappers dat. Allemaal doen ze met een bizarre gele kuif hun naam eer aan.

Slaagt het eerste kuiken er toch in tot leven te komen, dan zal het pas voedsel krijgen nadat grote broer of zus verzadigd is

Macaronipinguïns staan er om bekend soms opzettelijk kleine stenen in te slikken. Misschien moeten die ballast leveren om gemakkelijker diep in zee te duiken. Misschien ook moeten die helpen voedsel te vermalen, in het bijzonder het pantser van kreeftachtigen, want die vormen een belangrijke component van hun dieet.

Heel merkwaardig zijn de eieren die ze leggen. Zoals bij de meeste pinguïns zijn er dat

steeds twee, maar ze verschillen aanzienlijk in grootte. Het tweede ei, dat een dag of zes na het eerste komt, is bijna de helft groter

dan het eerste. Alle zorg van de ouders gaat naar het tweede kuiken. Pas als het tweede ei gelegd is, beginnen ze te broeden. Al die

tijd ligt het eerste ei daar, soms wordt het zelfs uit het nest geschopt. Slaagt het eerste kuiken er toch in tot leven te komen, dan zal

Half Moon Island (voorground), Livingstone Island (achtergrond)

het pas voedsel krijgen nadat grote broer of zus verzadigd is.

Eieren en een nageslacht, daar kan onze eenzame macaronipinguïn echter alleen maar van dromen. Paren zit er voor hem niet meer in. Dan zou hij eerst zijn soortgenoten moeten terugvinden. Voor hem zit er dus niets anders op dan roerloos voor zich uit te staren te midden van een kwetterende bende stormbandpinguïns.

Voor we naar de Sea Spirit terugkeren, wippen we nog even in [Teniente Cámara](#) binnen, de Argentijnse marinebasis. Daar zijn ze opgetogen over, want veel volk krijgen ze hier niet over de vloer. Thee, fruitsap en koekjes staan er klaar voor ons.

Met zestien zijn ze, de militairen die deze post een zomer lang bemannen. Hun taak is een schijn van Argentijnse aanwezigheid in deze sector handhaven en wetenschappers ondersteunen die hier onderzoek komen doen. Maar dit seizoen kregen ze nog niemand over de vloer. En het ziet er niet naar uit dat daar eerstdaags verandering in komt.

Modder, guano en zeezout zijn op de Sea Spirit niet echt welkom

Zodiacs liggen vertrekkenklaar om ons naar de Sea Spirit terug te brengen. Modder, guano en zeezout zijn daar niet echt welkom. Dus geven we beneden op het inscheepplatform laarzen en regenbroek een grondige beurt met de borstel. En de laarzen halen we nogmaals door het desinfectiebad. Nog even

de magneetkaart door de computer halen en het is officieel – we zijn weer aan boord. Onze uitstap heeft ruim twee uur geduurd. Op dek 3 staan ze zowaar met een kopje hete muntthee en een vochtig warm doekje voor ons klaar. Wie zijn wij om daar bezwaar tegen te hebben?

Terwijl de Sea Spirit meteen koers zet naar het zuiden, wordt in de lounge alles in gereedheid gebracht voor de *Captain's Cocktail*. Een onemanshow van olijke Oleg wordt het, waarbij kapitein Tikhvinsky in zijn geheel eigen stijl een rist personeelsleden voorstelt, gaande van de Russische eerste officier Anton Ralitsnyy, de Indiase tweede officier Sharma Vishal en de Russische hotelmanager Dmitar Potkonjak, tot de mensen verantwoordelijk voor de navigatie, de communicatie, de machinekamer, de keuken, het restaurant... Met ruim tachtig bemanningsleden zijn ze bijna even talrijk als de passagiers.

Morgen zitten er alweer enkele hoogtepunten aan te komen – een landing te midden van de pinguïns, een kennismaking met *vliegende* pinguïns, maar vooral onze eerste continentale landing en ons nachtje kamperen op het ijs. Als alles goed gaat.

[Top](#)

Vrijdag 26 januari | Hydrurga Rocks – Portal Point

Ijsbergen schuiven langzaam aan het raam voorbij. Af en toe laat zich in de verte een bultrug opmerken. Geregeld priemt de zon door de dichte bewolking en werpt haar fonkelende gloed over het rustig golvende water. En chef-kok Francis serveert Brusselse wafels met slagroom als ontbijtverrassing. Zo mooi kan het ontwaken zijn op Antarctica.

Half negen is het als we [Hydrurga Rocks](#) naderen, enkele rotspartijen zo klein dat ze de naam eiland niet eens waard geacht worden. Maar wel ideaal voor onze kajakers, die straks vlot rond het eiland zullen kunnen peddelen.

We houden er halt, maar gaan er niet voor anker. Te riskant, vindt navigatieofficier Sharma. Met al die ijsbergen die uit het

zuiden komen aandrijven, opteert hij liever voor een gecontroleerde *surplace* waarbij de motoren het schip in positie houden en het schip wendbaar blijft.

Met al die ijsbergen die uit het zuiden komen aandrijven, opteert de navigatieofficier liever voor een gecontroleerde surplace

We bevinden ons nu aan het noordelijke uiteinde van de [Gerlachestraat](#). Dat leert ons een blik op het computerscherm aan de receptiebalie, waar de positie van het schip in realtime weergegeven wordt. De brede Bransfieldstraat hebben we in de loop van de nacht achter ons gelaten.

Weddellzeehond

Pelsrob

Zeeolifant (m)

Even later dobbert Sanna, onze temperamentvolle Finse zodiacmeester, al met haar zodiac op het water. Bakken ervaring heeft ze als geologe en glaciologe – de Kilimanjaro beklimmen, op ski's de ijskap van Groenland oversteken, een seizoen op Antarctica overwinteren, ... ze draait er haar hand niet voor om.

lets nerveuzer gaat het er bij de Antarctische pelsrobben aan toe, beneden op de rotskust

De andere zodiacs volgen snel. Vrijwel windstil is het als we om negen uur op Hydrurga Rocks aan land gaan. Geleidelijk krijgt de zon zelfs de overhand op de wolken. Zo mooi kan het weer zijn op Antarctica.

Antarctische pelsrobben

Over dikke keien waggelen we als rode pinguïns landinwaarts. Een Weddellzeehond ligt prinsheerlijk op zijn rug in de sneeuw, met zijn gevlekte buik naar de zon gekeerd, een gelukzalige glimlach op zijn lippen. Ons negeert hij straal, hij lijkt zich niet eens van onze aanwezigheid bewust.

lets nerveuzer gaat het er bij de Antarctische pelsrobben aan toe, beneden op de rotskust. Met een tiental zijn ze. Geregeld steekt er eentje de spitse snuit in de lucht of zoekt een ander plekje op.

Maar de grote loebas die wat verder roerloos op de rotsen ligt, is noch een pelsrob, noch een Weddellzeehond. Dat is een heuse zeeolifant. Een mannetje met een onvolgroeide slurf, bij nader toezien. Een

Stormbandpinguïns

Stormbandpinguïns (midden) en keizeraalscholvers (boven)

jong mannetje dus. Toch moet hij het al met andere mannetjes aan de stok gehad hebben, waarschijnlijk over een wijfje. Daar getuigen de vele schrammen op zijn bovenlijf van. Een volgroeid mannetje kan tot drie ton wegen. Zeeolifanten behoren dan ook tot de grootste levende zeeroofdieren.

Maar het zijn de stormbandpinguïns die dit eiland overheersen – met hun aantal, met hun gekwetter, met hun geur. Sneeuw is hun ding niet, maar de kale rotsen hebben ze zowat overal in beslag genomen.

Of van onder die vieze smurrie ooit nog een fraai zwart-wit verenkleed tevoorschijn komt, is nog maar de vraag

Onder een overhangende klif schuilt een handvol pinguïnpaartjes met hun jongen. Ze

lijken volgroeid, deze kuikens, ze zijn bijna zo groot als hun ouders. Schattige, donzige wezens, ware het niet dat ze van kop tot teen

onder de bruine modder zitten. Hoe ze dat verwezenlijkt hebben, is een raadsel. Of van onder die vieze smurrie ooit nog een fraai

zwart-wit verenkleed tevoorschijn kan komen, is nog maar de vraag.

Dan komt er een zuidpoolkip voorbij, met de gespeelde nonchalance van een doortrapte schurk die geen argwaan wil wekken. Zuidpoolkippen zijn aartsvijanden van pinguïns. Maar de pinguïns laten zich niet verschalken. Meteen krijgt de zuidpoolkip alle herrie van de krijsende pinguïnouwers over zich heen. Het raakt haar koude veren niet. Onverstoorbaar scharrelt ze tussen de keien verder, op minder dan een meter van de verontruste pinguïns. Hapklare guano van de pinguïns, meer moet dat voor haar niet zijn.

Zo mogelijk nog gevaarlijker voor de pinguïns is de subantarctische grote jager die zich voorlopig gedeisd houdt aan de rand van de

Stormbandpinguïjn met kuikens

Pinguïns proberen zuidpoolkip te verjagen

kolonie. Zelfbewust overschouwt hij de omgeving van op de rotsen. Mocht hij de kolonie dichter naderen, dan zou het kot te klein zijn.

Echt groot is deze grote jager niet, met een spanwijdte van 120 tot 160 cm en een gewicht van 1 tot 2 kg. Maar dat compenseert hij ruimschoots met zijn agressiviteit. Kleine zeedieren en aas lust hij, maar ook eieren en kleine pinguïnkukens. Die verorbert hij ter plaatse, tot grote ontzetting van de ouders. En in de lucht durft hij zelfs achter vogels aan zitten die groter zijn dan hemzelf. Die treitert hij tot ze uit pure angst hun voedsel laten vallen.

Ook een kelpmeeuw is van de partij, goed herkenbaar aan de rode punt op zijn gele snavel en de donkere veren die als een mantel over zijn witte rug liggen. In principe is het een aaseter, maar zijn brutaliteit kent nauwelijks grenzen. Zo durft hij wel eens op de

rug van een walvis neer te strijken en met zijn bek gaten in diens huid te boren om zich aan de speeklaag te goed te doen. Of jonge zeehonden de ogen uit te pikken vooraleer het dier zelf aan te vallen.

Het lijkt wel alsof ze in de supermarkt voor de kassa staan, de pinguïns die beneden op de rotskust netjes op een rij staan aan te schuiven. En dat klopt ook een beetje, want ze gaan foerageren. Zodra ze aan de beurt zijn, gaat het snel. Met korte pasjes tippelen ze over de gladde rotsen naar beneden, zetten zich krachtig af en verdwijnen in het koude zeewater. Af en toe komen ze verder in zee even boven water, meestal in groep. Met hun gekromde ruggen zoeven ze dan adem happend door de lucht.

Wij daarentegen zoeken het hogerop. Door de sneeuw zetten we onze korte klim naar de top van het eiland verder. Links heeft zich

een smalle baai tussen de grillige rotspartijen gevormd. De kajakkers kunnen er terecht om hun vaartuig rustig te water te laten.

Helemaal bovenaan zitten de beestjes die Jonathan in een vlaag van joligheid vliegende pinguïns noemde

De naakte rotsen aan de overkant van die baai zitten barstenvol leven. Stormbandpinguïns handhaven er zich moeiteloos met hun kuikens op de steile rotsen. Maar er is meer aan de hand. Helemaal bovenaan, ja hoor, daar zitten de beestjes die Jonathan gisteravond in een vlaag van joligheid vliegende pinguïns noemde – aalscholvers dus.

En die grap is niet eens vergezocht. Want pinguïns en aalscholvers zijn ongeveer even groot en hebben dezelfde schutskleuren, zwart op de rug en wit op de buik. Zo zijn ze

Hydrurga Rocks

Pinguïnkolonie op Hydrurga Rocks

voor belagers van boven en van beneden moeilijker zichtbaar – de pinguïns terwijl ze zwemmen, de aalscholvers terwijl ze vliegen. Zelfs hun kuikens verschillen van op enige afstand niet zoveel van elkaar, met hun naïef

voorkomen en hun donzige bruine vacht.

Eigenlijk zijn dit keizeraalscholvers of blauwoogaalscholvers, weet ornitholoog Ab. Je herkent ze aan het kuifje op hun hoofd en de oranjegele knobbel op hun snavel, maar

vooral, welja, aan hun blauwe ogen. Vooral vis staat op hun menu. En dan is die getande snavel best handig om te beletten dat visjes uit je bek ontsnappen. Om die visjes te pakken te krijgen, durven ze tot vijftiengintig

Keizeraalscholvers met kuikens

Keizeraalscholvers en stormbandpinguïns met kuikens

meter diep het water in te duiken.

Zoals stormbandpinguïns zijn ze monogaam – weeral een gelijkenis – maar hun nesten maken ze iets comfortabeler, met plantaardig materiaal zoals zeewier dat ze met modder en uitwerpselen bestrijken. Hun meest geduchte vijanden zijn de grote jagers die geregeld een ei of zelfs een kuiken te pakken krijgen.

Langs een helling bezaaid met losse rotsblokken klauteren we tegen het heuveltje op dat het eiland domineert, in het spoor van John, onze Nieuw-Zeelandse natuurfotograaf. Het

pad is moeilijk, maar de gids is ervaren en de beloning is weergaloos.

Want het uitzicht op de omgeving is niet te overtreffen. Zowat anderhalve kilometer naar het westen rijden de twee besneeuwde pieken van [Two Hummock Island](#) op, bijna zevenhonderd meter boven de blauwgrijze zee. Dichterbij drijft een enorme ijsberg. Watererosie heeft evenwijdige, verticale geulen in zijn zachtblauwe flank uitgesneden.

Maar het zijn de stormbandpinguïns en hun kuikens die de plek onweerstaanbaar maken.

Amper twee meter zitten ze van ons vandaan, binnen handbereik als het ware.

Ze hebben het veel te druk met andere beslommeringen. Ruzie maken met de burens bijvoorbeeld

Ons negeren ze volkomen. Ze hebben het immers veel te druk met andere beslommeringen. Ruzie maken met de burens bijvoorbeeld, omdat ze te dicht op elkaar zitten. Dan richten ze hun wijd opengesperde bek krijsend naar de indringer en zwaaien er driftig mee heen en weer. Een onverholven dreiging met

een snavelgevecht is dat, alhoewel het toch nooit zover komt.

Andere pinguïns zitten bijna in extase te krijzen, zo luid ze kunnen, met de bek kaarsrecht omhoog, de hals gestrekt en de vleugels wijd opengesperd. Dat lukt hen alleen als ze vooraf hun longen vol lucht gepompt hebben door enkele keren diep adem te halen. Het unieke geluid dat ze produceren wordt door hun partner uit de duizend herkend. Het speelt een belangrijke rol bij het baltsen,

maar nu komt het er vooral op aan elkaar terug te vinden in de kolonie.

Het unieke geluid dat ze produceren wordt door hun partner uit de duizend herkend

Nog andere pinguïns zijn druk doende hun veren te poetsen. Hun dagelijks toilet is immers van levensbelang voor deze warmbloedige dieren. Want als je elke dag langdurig het ijskoude water in duikt, moet je verenkled je een perfecte bescherming bieden tegen water en kou. Meticuleus strijken ze met hun snavel door hun veren om het water weg te kammen en van zich af te schudden. Letterlijk geen enkel plekje blijft onaangeroerd, zo flexibel is hun hals. Dan reiken ze met hun snavel naar hun staartwortel, waar ze vet ophalen uit hun stuitklier. Dat strijken ze gelijkmatig over de gereinigde veren uit. Het is dit

stuitvet – een mengsel van olie en was – dat al het water afstoot. Maar ook modder, uitwerpselen en dergelijke glijden er op af. Zelfs tegen schimmels en bacteriën vormt het een beschermend laagje.

Al die ijver ten spijt beschouwen pinguïns het als hun belangrijkste missie om domweg te staan turen, roerloos, het verstand op nul, de blik op oneindig, een eeuwige glimlach rond de bek. Niets verstoort hun gelukzaligheid. Zuidpoolkippen of grote jagers zijn hier niet te bespeuren.

Dat inerte gedrag van de volwassen dieren proberen de kuikens te imiteren. En daar slaan ze met verve in. Al zijn ze bijna zo groot als hun ouders, toch zijn ze nog te jong om al met vallen en opstaan te leren wat het is als pinguïn door het leven te gaan.

Niet zonder frisse tegenzin laten we de sprookjesachtige plek achter ons. Onder de

Pelsrob

Pinguïns gaan foerageren

Weddellzeehond

Bultruggen

overhangende klif hebben de pinguïns het nog steeds met de zuidpoolkip aan de stok. Op zijn sneeuwmatras laat de luie Weddellzeehond nog steeds alle drukte aan zich voorbijgaan. Op de rotskust duiken nog steeds de pinguïns een voor een de zee in.

Amper zitten we aan boord van de zodiac, of er valt een berichtje binnen via de walkietalkie van de zodiacmeester. Aan bakboord van de Sea Spirit zijn op elf uur bultruggen gesignaleerd. Allen daarheen.

Moeilijk is het niet om ze te vinden. Ze zijn

Bultrug

Amper zitten we aan boord van de zodiac, of er valt een berichtje binnen. Op elf uur zijn bultruggen gesignaleerd. Allen daarheen

met z'n tweetjes. Geregeld spuiten hun waterfonteinen drie meter hoog boven het water uit. Heel af en toe krijgen we zelfs hun staartvin te zien als ze wat dieper duiken. Er buitelen ook pinguïns door het water. De omgeving is majestueus, de zon breekt door de

Gefascineerd toekijken

Bultruggen

wolken, ons enthousiasme kan niet meer stuk.

Tot weer een berichtje binnenvalt via de wal-kietalkie. Passagiers mogen niet rechtstaan in de zodiacs, zo luidt het. Kennelijk houden ze ons van op de brug van de Sea Spirit met hun verrekijkers nauwlettend in de gaten. We laten het niet aan ons hart komen. Een uur lang blijven we genieten van de fonkelende gekromde ruggen die telkens opnieuw boven water komen.

Even voor twaalf is iedereen terug aan boord van de Sea Spirit. Meteen zetten we koers pal zuidwaarts, wat er op neer komt dat we de Gerlachestraat kruisen en continentaal Antarctica naderen. Daar zullen we vannacht op het ijs kamperen.

De zon heeft de overhand nu, de meeste wolken zijn naar de horizon verdreven, de lucht

Staartvin van bultrug

is blauw, de wind is gaan liggen. Dan is de beslissing snel genomen – op het achterdek heeft hotelmanager DMITAR in open lucht een barbecuelunch voor ons klaar. Terwijl in de achtergrond [Brabanteiland](#) langzaam voorbyschuift en af en toe een ijsberg statig langsrij komt, buigen we ons over onze hamburgers, onze slaatjes, onze frietjes. Zo mooi kan lunchen zijn op Antarctica.

Onvoorbereid verschijnen we straks beter niet op het ijs, beseffen we. Dus gaan we in de kajuit even met het slaapgerief aan de slag dat ze ons toegestopt hebben – een linnen zak, een slaapzak, een bivakzak. Een matroesjkasysteem is het, waarbij de ene zak in de andere past, en wij zelf helemaal binnenin horen te zitten.

Zo hebben Brooke en Sanna, onze Amerikaanse en Finse zodiacmeesters, het ons gisteren althans geleerd. De bivakzak sluit het

Barbecuelunch

zaakje aan de buitenkant waterdicht af, de slaapzak garandeert een comfortabele lichaamstemperatuur bij buitentemperaturen tot $-18\text{ }^{\circ}\text{C}$, de linnenzak is er om hygiënische redenen – morgenavond zullen dezelfde spullen immers door de tweede kampeergroep gebruikt worden.

Zelfs een kortstondige oprisping van claustrofobie maakt deel uit van de belevnis

Vlot en gracieus in je slaapgerief glijden, dat is een fluitje van een cent. Althans als je het Sanna ziet demonstreren. Ons wil dat om onduidelijke redenen iets minder goed lukken. Het wordt zwoegen en zweten met al dat textiel als een wurgslang om je lijf. Zelfs een

Kajaks in gereedheid brengen

kortstondige oprisping van claustrofobie maakt deel uit van de belevnis. En de ritsluiting van de slaapzak aan de rechterkant plaatsen, blijkt niet meteen een geniale ingeving. Want dan heb je de kap waarin normaal je hoofd rust, boven op je gezicht liggen.

Ondertussen heeft de Sea Spirit de oversteek van de Gerlachestraat voltooid. Voor ons strekt zich nu de monumentale kust van continentaal Antarctica uit.

Besneeuwde bergtoppen rijzen deels door wolken omsluierd boven het water uit. Hun naakte, diepblauwe flanken worden ompoeld door gletsjers die op steile ijsmuren in zee uitlopen. Afkavend ijs moet daar dagelijkse kost zijn. Ze zijn niet te tellen, de ijsbergen die vanuit [Charlottebaai](#) hun weg naar de

Peddelen tussen de ijsbergen

Ontscheping op Portal Point

ocean zoeken.

Kapitein Oleg neemt dan ook het zekere voor het onzekere en werpt het anker niet uit. Surplacen acht hij veiliger, dan kan hij tijdig manoeuvren bij dreigend onheil.

Dat betekent dat de kajaks op zee te water gaan. Per drie worden ze op de achterplecht dwars op een zodiac gelegd. Vervolgens worden zodiac en kajaks in hun geheel met een davit te water gelaten. Een eind van de Sea Spirit vandaan dobert de zodiac die als aanlegsteiger voor de kajaks zal fungeren. Eens de tien kajaks daar vastgeklonken zijn, komen de kajakers per zodiac aanrukken, klimmen over in de centrale zodiac en vandaar in hun kajak. Het is vergeefs wachten op een doffe plons.

Het moet fantastisch zijn, in dit witte landschap met je kajak rond te peddelen. Maar bij de ijsbergen blijf je beter uit de buurt. Want die kunnen volkomen onverwacht afkalven, heeft Jonathan ons voorgehouden. Niet alleen verschijnt er dan een woest golffront op het water, het zwaartepunt van de ijsberg verplaatst zich ook nog eens. Op zoek naar een nieuw evenwicht gaat de ijsberg tuimelen. Zo kan er plots een deel van de ijsberg boven water komen op een plek waar je dat helemaal niet verwacht. Op zulk moment wil je beslist niet in de buurt zijn met je kajak.

Een historisch moment zit er nu aan te komen – onze eerste voetstappen op continentaal Antarctica.

Ijsbergen in Charlotte Bay

Gletsjerfronten in Charlotte Bay

Een historisch moment zit er nu aan te komen – onze eerste voetstappen op continentaal Antarctica

Om twintig na drie is het zover. We gaan aan wal op een kleine landtong van kale rotsen.

Portal Point hebben ze deze plek genoemd, nadat duidelijk werd dat dit een van de gemakkelijkste toegangspoorten tot het continent is. Daarvan getuigen de fundamenten van wat eertijds Reclus Hut was. In 1956 pootten de Britten het houten gebouwtje

Portal Point

Van hieruit kan je te voet de geografische zuidpool bereiken, grinnikt Jonathan terwijl hij naar het zuiden wijst – gewoon altijd rechtdoor lopen.

hier als een kant-en-klare constructie op de stenen paaltjes neer.

Spoedig verloren ze hun belangstelling in deze plek. Onbegrijpelijk, want hier zouden we eeuwig van de immense schoonheid kun-

nen blijven genieten. Het Antarc-tisch Verdrag is evenwel onverbid-delijk – gebouwen die je niet ge-bruikt, hoor je af te breken. Dus gin-gen de Britten in het begin van de jaren negentig hun overbodige hut dan maar ontmantelen. Tegen-woordig kan je de hut in haar oor-spronkelijke staat in het [Falkland Is-lands Museum](#) in Stanley op de Falklandeilanden bewonderen.

Woorden zijn er amper om dit decor te beschrijven. Je wordt er tegelijkertijd nederig en blij van

Ons kunnen die kale fundamenten gestolen worden. Het is de steile sneeuwelling voor ons die ons lokt. Het wordt een beetje ploete-ren in de sneeuw, met hier en daar al eens een uitschuivertje, maar lang duurt het niet vooraleer we op de top van de heuvel van de weidse omgeving staan te genieten.

Woorden zijn er amper om dit weergalozе decor te beschrijven. Je wordt er tegelijkertijd nederig en blij van. Het zijn niet de tientallen ijsbergen die zoveel indruk maken, niet de vele gletsjers, niet de impo-sante donkere bergen met hun sneeuwvlekken, niet de weidse

Charlotte Bay

Charlottebaai – het is dat alles samen dat je overrompelt.

Overigens was die Charlotte waarnaar de baai vernoemd is de verloofde van Georges Lecoinge, weet Jonathan. Lecoinge was dan weer de kapitein van de Belgica, het schip waarmee Adrien de Gerlache de eerste Belgische Antarctica-expeditie tot een goed einde bracht – de tweede in bevel dus.

We lopen verder over de heuvelkam, bewonderen aan weerszijden het uitzicht over het kalme, met ijsbergen en ijsschotsen bezaaide water, en zakken naar het besneeuwd plateau af waar we straks zullen kamperen. Wat verder staan de sneeuwschoppen al klaar.

Kwart voor vijf is het als we ons onder lichte dwang aan deze wonderbaarlijke omgeving

onttrekken. Maar Jonathan heeft nog meer in zijn mouw zitten. Met de zodiac gaan we tussen de ijsbergen op verkenning uit – niet té dichtbij uiteraard, Jonathan weet wat hij doet. Van op de top van een ijsberg over-schouwt een grote jager rustig de omgeving.

De ene ijsberg is de andere niet, zo blijkt. Allemaal hebben ze hun vormen, hun kleuren, hun leeftijd, hun littekens. En daaruit leest Jonathan hun voorgeschiedenis af, bijna alsof het een open boek is. De exemplaren die we hier zien, zijn doorgaans drie tot vier jaar oud. Elders heeft hij er al eentje uit 2002 gezien, zo maar even dertig meter lang.

Veel ijsbergen zijn door de wind naar de rand van de baai gedreven en daar vastgelopen. Het wordt hun laatste rustplaats, de plek

waar ze langzaam maar zeker zullen smelten. Soms kalven grote stukken ijs af. Jonathan wijst op enkele ijsbergen de littekens aan, de breuklijnen waarlangs die splijting plaatsvond. Sommige ijsbergen waren daar al meermaals het slachtoffer van, hij onderscheidt er vlotjes twee, drie, zelfs vier breuklijnen.

De ene ijsberg is de andere niet, zo blijkt. Allemaal hebben ze hun vormen, hun kleuren, hun leeftijd, hun littekens

Na elke amputatie komt het zwaartepunt van de ijsberg plots elders te liggen. De ijsmassa gaat oscilleren, op zoek naar een nieuw evenwicht. Ijs dat maandenlang onder water zat,

komt aan de oppervlakte te liggen. Zulk ijs herken je aan zijn glad oppervlak, alsof een beeldhouwer het gladgeschuurd heeft.

Dan maken spuitfontein en aan de overkant van de baai ons op de aanwezigheid van bult-ruggen attent. Het hoofdstukje glaciologie wordt terstond afgesloten, we steken de baai over en houden ons klaar voor een lesje zoölogie.

Een walvismoeder en haar jong zijn er druk bezig zich te voeden. Steeds opnieuw verschijnen de geweldige, glimmende ruggen met de karakteristieke vin boven water. Om even later sierlijk onder water te verdwijnen, met telkens weer dat iconische beeld van de zwarte staartvin waar een gordijn van waterdruppeltjes over afstroomt. Zelfs een knap

Bultruggen

staaltje synchroon onder water verdwijnen kunnen de twee bultruggen ons.

Zelfs een knap staaltje synchroon onder water verdwijnen kunnen de twee bultruggen ons

Zeer opvallend is het patroon van witte en okergele vlekken op de onderkant van hun getande staarten. Bijna lijkt het alsof ze er mee pronken. Ook zeepokken liften op die staarten mee.

Die kleurpatronen zijn uniek, zal Eduardo, onze Peruaanse bioloog gespecialiseerd in zeezoogdieren, ons straks uitleggen. Je kan er elke bultrug individueel mee identificeren.

Unieke kleurpatronen

Organisaties zoals Happywhale slagen er zelfs in om op die manier de *whereabouts* van individuele dieren in kaart te brengen.

Uiteraard zijn het zoogdieren, deze bultruggen. Om tot die selecte club toegelaten te worden, moet je aan vijf criteria voldoen, stelt Eduardo. Je moet in staat zijn zelf je lichaamstemperatuur te regelen, je moet lucht inademen, je moet een vorm van pels of beharing hebben, als wijfe moet je over melkklieren beschikken en als jong moet je borstvoeding krijgen. Faal je op een van die punten, dan ben je geen lid van de club der zoogdieren.

Zoals bekend is alle leven op aarde uit de zee ontstaan. Des te merkwaardiger is daarom

de evolutie van de walvisachtigen, voegt Eduardo er aan toe. Want in feite zijn dit landdieren die om een of andere reden naar zee teruggekeerd zijn. Dat blijkt onder meer uit hun skelet dat nog sporen van armen vertoont, evenals een bekken maar dan zonder een spoor van benen. Aan land is de nauwste verwant van de walvisachtigen daarom het nijlpaard.

Aan land is de nauwste verwant van de walvisachtigen het nijlpaard

Massa's luchtbellens verschijnen aan het wateroppervlak telkens de walvissen een tijdje ondergedoken blijven. Het lijkt wel of dit duo de bubbelnetmethode toepast, een techniek waarbij ze prooivissen in een gordijn van luchtbellens opsluiten. Vervolgens hoeven ze maar met opengesperde bek verticaal omhoog te zwemmen om de slachtoffers uit hun gevangenis te plukken. In Alaska is die jachttechniek vaak waargenomen.

Maar dat is hier niet het geval, spreekt Eduardo ons vermoeden tegen, met z'n tweetjes lukt dat niet. Waarschijnlijk is het

gewoon de bultrug die diep onder water zijn muil opent om plankton te scheppen en daarbij luchtbellens laat vrijkomen. Vervolgens perst hij het water met zijn tong naar buiten, zodat het krill aan zijn baleinen blijft plakken. Zo gaat dat dag in, dag uit, tegen een ritme van ongeveer een ton krill per dag.

Wat er ook van zij, enkele zuidpoolsterns zijn voldoende in het spektakel geïnteresseerd om boven de luchtbellens te komen fladderen, in de hoop dat er wat lekkers mee naar boven borrelt. Met hun vuurrode bek, hun zwarte schedel en hun sneeuw witte lijf zijn

ze heel makkelijk te herkennen. Dat zwarte petje dragen ze overigens enkel tijdens het broedseizoen. Daarbuiten is hun kopje witgrijs.

Het lijkt wel alsof ze een prinsenleventje hebben, die bultruggen – alleen maar je mond hoeven te openen om voedsel binnen te krijgen. Maar daarmee gaan we aan de immense inspanning voorbij die ze voor hun jaarlijkse migratie leveren. Want hier, in de voedselrijke wateren van de zuidpool, komen ze enkel om zich te voeden. Paren en baren doen ze in de tropen, voor de kust van Peru, weet

Eduardo uit eigen ervaring. Terwijl de bultruggen van de [Weddellzee](#), aan de andere kant van het Antarctisch Schiereiland, naar de kusten van Patagonië en zelfs die van de Caraïben trekken. Dat is minstens achtduizend kilometer – enkele rit. Hoed af voor deze bultruggen.

Dixie Dansercoer, ervaringsdeskundige bij uitstek, vergezelt ons

En de pret kan niet op. Want lang duurt het niet of twee andere bultruggen verzoegen ons duo in hun jacht op voedsel. Uiteindelijk weten we niet meer waar kijken, met al die waterfonteinen, die briesende geluiden, die bubbels op het wateroppervlak, die glanzende ruggen, die elegante staartvinnen. En dat alles zo dichtbij, op een quasi rimpelloos wateroppervlak. Zulks maak je zelden mee, mijmert Eduardo.

Terug aan boord kunnen we ons voor het kampement van vannacht beginnen klaar te stomen. Een avondmaal zonder koffie of alcohol wordt het, vanwege het vochtafdrijvend effect van die dranken. Want toelategelegenheid zal er niet meer zijn zodra we het schip verlaten hebben. En een shuttle terug naar het schip zal evenmin beschikbaar zijn. Voortijdige terugkeer is dus uitgesloten. Al zullen we steeds paraat moeten zijn om de plek in geval van nood meteen te evacueren.

Om kwart na negen is het zover. Enkele zodiacs trekken er op uit met aan boord een dertigtal kampeers en hun beddengoed. Dixie Dansercoer¹), ervaringsdeskundige bij uitstek, vergezelt ons.

Even later gaan we op Portal Point aan wal en klimmen tegen de steile sneeuwelling naar het plateau. Hoog boven onze hoofden zoekt de drone van cineast Marc om niets van onze strapatsen te missen. Elk kiest zijn plekje, het nestbouwen kan beginnen. Dat

gebeurt op z'n pinguïns – het mannetje bouwt het nest, het wijfje kijkt kritisch toe.

Eerst een kuil in de sneeuw graven, hebben we gisteren van Brooke en Sanna geleerd. Dertig tot vijftig centimeter diep, om ons voldoende tegen de wind te beschermen. We opteren voor een tweepersoonskuil, met de benen afhellend in de richting van de zee. Met de vrijgekomen sneeuw bouwen we een walletje rond het hoofdeinde van ons onderkomen, want dat is de richting waaruit de

wind waait.

Vervolgens de bodem van de kuil goed aanstampen en erover waken dat hij zo vlak is als een biljarttafel. Want de zwarte, schuimrubberen slaapmatjes zijn maar dunnetjes, je voelt er de minste oneffenheid door. We leggen de matjes op hun plaats en klaar is kees. Voorlopig althans.

Gaandeweg verzamelen we ons rond de stek van Dixie Dansercoer. Al spoedig hangt iedereen aan zijn lippen, terwijl hij het hoe en het waarom verhaalt van zijn leven als *“de man die een slede trekt”*, zoals hij het zelf omschrijft. Een spontaan kampvuurmoment wordt het, maar dan zonder kampvuur – want open vuur is verboden op Antarctica.

Met op de achtergrond de roze gloed van een zon die maar niet wil ondergaan, vertelt Dirk Dansercoer ons over zijn passie van jongs af voor natuursporten zoals kitesurfen. Over zijn jaar

als eerder naïeve uitwisselingsstudent bij een Mormoonse gastfamilie in Idaho – waar hij van zijn medestudenten de roepnaam Dixie meekreeg. Over zijn groeiende belangstelling voor grensverleggende outdooractiviteiten. Over zijn ontmoeting met Alain Hubert, hun gemeenschappelijke passie, hun voorbereidende expeditie naar IJsland en Canada, hun proefexpeditie dwars over Groenland.

En dan kwam de Antarctische zomer van

Sneeuwkuil graven

'Kampvuurmoment'
met Dixie Cansercoer

Klaar is kees

1997-1998, het seizoen waarin ze op eigen kracht de oversteek van dit immense continent zouden wagen – vierduizend kilometer over meedogenloos terrein. Torenhoge desillusies werden hun deel. Nog maar net twee dagen na hun vertrek brak Dixie twee ribben. Alain deed in het tentje een koolmonoxidevergiftiging op waarvan ze aanvankelijk dachten dat het *slechts* hoogteziekte was. Dertig dagen na hun vertrek hadden ze amper 280 km afgelegd, terwijl één derde van hun proviand al verbruikt was.

Vaag zien we in de verte, net boven onze tenen, de lichtjes van de Sea Spirit

Maar dan, vierduizend meter hoog, kwam er geleidelijk de vaart in, met dagetappes van 50, 100, 200 en zelfs 500 km. Uiteindelijk wisten ze na 99 dagen de vierduizend kilometer

Ijsbergen in de nachtzon

tot een goed einde te brengen. Een ongelooflijk staaltje wilskracht en doorzettingsvermogen.

Een spontaan kampvuurmoment wordt het, maar dan zonder kampvuur

Zoetjesaan zoekt iedereen nu zijn bedstede op. Heel belangrijk is dat we droog onder zeil gaan. Geen sneeuw dus in de slaapzak. Vocht kan immers fataal zijn in een bar koude omgeving als deze. De Inuits hebben daar een gezegde voor, heeft Jonathan ons nog ingefluisterd: "A wet man is a dead man".

We rollen onze bivakzakken over de slaapmatjes uit, verankeren onze reddingsvesten zodat ze niet kunnen wegwaaien, vouwen onze parka's om tot een comfortabel hoofdkussen, bergen onze bril in een laars op, schuiven onze laarzen over elkaar zodat ze

niet vochtig worden, steken het batterijtje van ons fototoestel in onze broekzak om het warm te houden, bergen onze regenbroeken onder de bivakzak op en glijden vlot onze slaapzak in – met de ritssluiting aan de linkerkant. Slaapzak dicht ritsen, bivakzak dicht ritsen en daar liggen we dan, met enkel een opening voor neus en ogen.

Boven ons strekt zich nu een schitterende sterrenhemel uit, ware het niet dat er een dichte bewolking hangt en dat – zelfs als die bewolking er niet was – de hemel bij verre te klaar is om ook maar één ster te zien.

Zoals afgesproken is de Sea Spirit een eindje achteruit gevaren, teneinde ons beter van de stilte van Antarctica te laten genieten. Of,

nauwkeuriger gezegd, teneinde ons beter van de nachtelijke geluiden van Antarctica te laten genieten – de kwetterende pinguïns, de spuitende walvissen, de krakende ijsbergen. Het zijn vooral die laatste die zich doen gelden. Geregeld hoor je het doffe gerommel van een ijsberg die kalft.

Vaag zien we in de verte, net boven onze tenten, de lichtjes van de Sea Spirit. Daar bevindt zich onze warme kajuit, daar bevindt zich ons lekker bed. Je moet goed gek zijn om dat in te ruilen voor een nacht in een sneeuwkuil. Maar we voelen ons geweldig.

[Top](#)

Jaak Palmans
© 2018

Lees het vervolg in (3/5)

[*Een pinguïn op vrijersvoeten*](#)

¹⁾ Dixie Dansercoer is op 7 juni 2021 tijdens een expeditie in Groenland om het leven gekomen. Tijdens de oversteek van de ijskap van zuid naar noord – een tocht van 2 200 km met een snowkite – viel hij in een diepe gletsjerspleet. Zijn lichaam zal wellicht eeuwig rusten in een omgeving die hem lief was.

